

PILISVORÓSTAR

1968 évi

KRÓNJKÁJA

Községi könyvtár

1968. év könyvtári statisztikája:

Beiratkozott olvasók száma:

1. Központi könyvtárban:	14 év alatt: 604,	14-18= 356,	18 felett: 621
2. 1.sz. Fiókkönyvtárban:	30	13	26
3. 2.sz. Fiókkönyvtárban:	4	8	44
<hr/>			
Összes olvasó:	1706 fő =	638	377
			691

Kikölcsönzött könyvek száma:	Központi könyvtárban:	52341
	1.sz. Fiókkönyvtárban:	1847
	2.sz. Fiókkönyvtárban:	182
	<hr/>	
	Összesen:	54370

Látogatók száma:	Központi könyvtárban:	21121 fő
	1.sz. Fiókkönyvtárban:	1009 fő
	2.sz. Fiókkönyvtárban:	107 fő
	<hr/>	
	Összesen:	22237 fő

Rendezvények:

Február 22-én Bogyós gyümölcsök termesztése címen dr Kovács László tanár tartott előadást. Jelen volt 28 fő.

Március 21-én megbeszélést tartottunk azokkal a még élő bányász veteránokkal, akik résztvettek az 1928/29-es bányászsztrájkban. Megbeszéltük a 40. éves jubileumot, illetve annak ünnepélyes megrendezését.

Május 30-án az "Ünnepi Könyvhét" alkalmából Janikovszky Éva író tartott író-olvasó találkozót a pilisvörösvári leányokkal. Jelen volt 35 leány / a délelőtti rendezvény miatt kevesen tudtak eljönni./

Julius 1-én fiókkönyvtár létesült az Ásványbánya kulturházában. A központi könyvtár adja a könyveket, a vállalat pedig fizeti a könyvtárost /havi 200,-Ft/A módszertani ellenőrzést és segítséget a központi könyvtár adja.

A fiókkönyvtár vezetője Gyenge Mária vállalati dolgozó lett.

A könyvtárhelyiség modernül berendezett 3 üveges szekrényvel ellátott kb 5 x 5 méteres terem, ahol mindenféle társasjáték is található, tehát a kis olvasók igen kellemesen tölthetik itt el szabad idejüket.

A bányatelepen is működik egy fiókkönyvtár. Ennek vezetője Márton Ilonka tanácsi dolgozó. Bár a terem sokkal kisebb, alig férnek el benne öten-hatan, megvan a remény arra, hogy a bánya megszűnése után nagyobb helyiséget kap a könyvtár, s

miután a látogatottság egyre nagyobb, s a forgalom is emelkedik, többeszes állomány elhelyezésével komoly jövőjű könyvtárrá válják. Bár egyelőre leginkább a gyermekolvasók látogatják, sőt szüleik számára is ők viszik az olvasnivalót, a könyvtár fejlődésével/ esetleg olvasóterem létesítésével/ a felnőttek is ide fognak szokni.

1968 elején az alábbi cikk jelent meg a Pest Megyei Könyvtárosban:

Milyen változást hozott az új könyvtár építése a község kulturális életében?

1. Mi tette szükségessé az új könyvtár létesítését?

1966 augusztus 20-án Pilisvörösvárott új könyvtárt avattunk. A könyvtár épülete a berendezéssel együtt 600 ezer forintba került. Az összeg nagyobbik részét a Pest megyei Tanács biztosította. A községi tanács építkezési anyagokkal, valamint ingyen fuvarok szerzésével kb. 40 000 Ft-tal járult hozzá az építkezéshez. A könyvtári olvasók (elsősorban a helyi gimnázium, a 206. sz. Szakmunkásképző iskola, valamint a két általános iskola 7. és 8. osztályos tanulói) 1800 munkaóra társadalmi munkát végeztek az építkezés során.

A régi könyvtár területe 132 m² volt kezdetben. Később a tanács engedélyt adott hozzáépítésre, s így a meglévő 5 ablakból csak 2 maradt. Ugyanakkor az olvasóteremből leválasztottak 6×6 m részt a tulajdonos számára. Így annyira szűk lett a területünk, hogy a könyvek egyharmad része csak ömlesztve fért el, s az olvasók számára megközelíthetetlen maradt. S miután ennek az anyagnak legnagyobb része az ismeretterjesztő irodalomból tevődött össze, 2—3 éven keresztül igen rossz volt az ismeretterjesztő irodalom forgalma.

1966. augusztus 20-án nagyszabású ünnepség keretében avatták fel az új könyvtár épületét. Az ünnepség után kb. 400-an nézték meg a könyvtár belső elrendezését. Az olvasótermek szándékosan nincsenek stabil falakkal elválasztva a felnőtt önkiválasztó övezettől, hogy a kölcsönző könyvtáros ne csak a felnőtt önkiválasztó övezettel, hanem az olvasótermekkel, illetve az ott tartózkodó olvasókkal is kapcsolatban állhasson. A bejárat két oldalán nagyméretű süllyesztett vitrinek vannak, ahol állandó kiállításokat tartunk.

2. Az új könyvtár hatása a község kulturális életére

A méreteiben is impozáns, szépen berendezett könyvtárhelyiség igen nagy vonzást gyakorolt nemcsak a meglévő olvasókra, hanem azokra is, akik az előbbi könyvtárépület elhanyagolt állapota miatt nem lettek olvasóvá. A pártszervezet és a tanács is örül az új létesítménynek, amennyiben a könyvtár mint épület is díszje a községnek, másrészt a könyvtár munkája a népművelésnek komoly bázisa lett. Gyakran járnak hozzánk tanácselnökök, különféle művelődésügyi intézmények képviselői, hogy megnézzék mit valósíthatnának meg a könyvtárunkban látottakból a saját községükben. A szép helyiség sok szerv vezetőjében ébreszti fel azt a szándékot, hogy értekezleteiket a könyvtárban rendezzék. Mi azonban csak a kulturális témájúak megtartásához járulunk hozzá. Ez évben szeretnénk a tanács egyik ülését a könyvtárban megtartani, hogy a tanácstagok közelebről megismerhessék a könyvtár munkáját. A nyár folyamán sok száz vendég érkezik külföldről községünkbe. E vendégek nagy részét a könyvtárba is elhozzák a helyi lakosok, hogy egy kicsit büszkélkedhessenek a könyvtárunkkal.

A könyvtár építkezéséhez komoly segítséget adtak az általános iskolai tanulók.

A könyvtár gyermekrészlege

Tekintélye lett a könyvtárnak a községben. Az Ásványbánya Vállalat igazgatója felkért bennünket egy fiókkönyvtár létesítésére. A kultúrház klubkönyvtár létesítését javasolta. A 206. sz. Szakmunkásképző Iskola azt szeretné, hogy mi vegyük át iskolájuk könyvtárának vezetését és könyvellátását.

A helybeli iskolák igénylik és kérik a könyvtár segítségét. A gimnázium tanulói benépesítik naponta az olvasótermet, hogy valamilyen tanulmányt készítsenek, vagy a dolgozatukhoz keressenek forrásmunkát. Az általános iskolák tanárai kollektív könyvtárlátogatást tartanak osztályaiikkal, hogy a tanulóifjúság megismerje a könyvtár munkáját és szolgáltatásait. Az egyes szak-

tanárok a katalógusból kiírják a szakjukhoz tartozó művek címeit, és javasolják tanulóiknak e könyvek elolvasását.

Az állomány alakulása

A látogatóban az első benyomást a szépen berendezett modern helyiség ébreszti, az olvasót azonban már az állomány nagysága és választéka is érdekli. Az állomány nem emelkedett ugrásszerűen a két évben, az összetétel azonban javult.

	1965.	1967.
Könyvek száma:	9898	11 800
Ismeretterjesztő	18,5 ⁰ / ₀	20,6 ⁰ / ₀
Társadalomtudomány	5,0 ⁰ / ₀	5,8 ⁰ / ₀
Szépirodalom	52,3 ⁰ / ₀	51,2 ⁰ / ₀
Ifjúsági és gyermek	23,2 ⁰ / ₀	28,2 ⁰ / ₀

20

Lebontásra kerül a régi épület

Ha az ismeretterjesztő irodalom összállományban való arányát nézzük, akkor meglepően alacsonynak találjuk. A kötelező olvasmányok nagyszámú megvételére, a vastartalék (a kurrens művekből egy-két példányt tartaléknak vásárolunk) torzítja az arányt. Ha a „féleségek” szempontjából vizsgáljuk az ismeretterjesztő állományt, már nem olyan vigasztalan a helyzet, de ezt a szokványos statisztika nem mutatja ki. Mindenesetre megnyugtató, hogy úgy az ismeretterjesztő, mint a társadalomtudományi műveknek az aránya is javult az elmúlt két év alatt. Legjobban a műszaki művekkel vagyunk elmaradva, ennek annyi ága van, hogy szinte lehetetlen valamennyit megszerezni.

Az állománygyarapítás megjavulásánál is nagyobb jelentősége van az állomány megfelelő elhelyezésének. A régi helyiségben az ismeretterjesztő művek egy részét csak ömlesztve tudtuk raktározni, ami természetesen megmutatkozott a forgalomban is.

Ma már a falusi könyvtárban is egyre nagyobb szükség van a tájékoztató irodalomra. Ezért gyűjtöttük egybe a kézikönyveket, s igyekszünk erőnkhez mérten gyarapítani számukat. Különösen a diákok forgatják, és ennek köszönhető, hogy állandóan növekszik azoknak a száma, akik iskolai feladataikat a könyvtárban végzik el. A rendszeres könyvtárlátogatásra szoktat a könyvtár egyre gyarapodó folyóirat és napilapállománya is 1968. januárjától kezdve 50 folyóiraatra és napilapra fizetünk elő.

Az állomány feltárása

A legjelentősebb módról már megemlékeztünk: az állományt úgy igyekeztünk a polcokra kitenni, hogy az elhelyezése könnyen áttekinthető legyen, és a legfontosabb állománycsoportok az olvasók szeme előtt legyenek. A könnyű tájékozódást az ETO csoportosításának megvalósításával sűrű választólapok alkalmazásával kívántuk elérni, ezért tartózkodtunk a rendet megbontó állandó kiemelésektől.

Az állomány feltárását betűrendi szak, sorozati és raktári katalógus segíti. Igénybevétele bár lassan növekszik, még nem széleskörű. Népszerűsítéséhez igazán csak akkor foghatunk hozzá, ha már a teljes állományt tükrözi.

Az olvasómozgalom fejlődése

Az olvasók száma nálunk tulajdonképpen a könyvtár alapítása óta évenként fokozatosan és tervszerűen emelkedett, ezért ebben a vonatkozásban az új helyiség sem hozott robbanásszerű növekedést. Bár valószínű, hogy ha nem változtatunk a kedvezőtlen feltételeken, megszűnt volna a fejlődés.

	1965.	%	1967.	%
14 éven aluliak	526	36,2	579	35,4
14—18 év között	304	20,9	403	24,6
18 év felett	620	42,9	631	40,0
Összesen:	1450	100,0	1633	100,0

21

A tetőn az MTH iskola növendékei végzik a bontást.

A felnőttolvasók aránya a két év alatt tovább nőtt 63,7⁰/₀-ról 64,5⁰/₀-ra. Különösen örvendő, hogy jelentősen emelkedett a 14—18 év közöttiek száma és aránya. Az új helyiség, a modern berendezés, a javuló állomány és a helybenolvasási lehetőség elsősorban a diákokat vonja be a könyvtár olvasótáborába.

Olaszók	1965.	%	1967.	%
Munkás	562	38,6	620	37,9
Paraszt	24	1,6	22	1,3
Értelmiség	100	6,9	74	4,5
Tanuló	662	45,6	801	49,1
Egyéb	102	7,3	116	7,2
Összesen:	1450	100,0	1633	100,0

Az olvasók társadalmi megoszlásának változása is azt mutatja, hogy az új helyiség, a gazdagabb, jobban feltárt állomány elsősorban a tanulók figyelmét hívta fel a könyvtárra. A könyvtár fejlettebb szolgáltatása itt meglévő, eddig kielégítetlen igényvel találkozott, s ennek eredménye az érdeklődés megnövekedése.

Megnéztük a könyvtár vonzóerejét a KISZ-korosztályú fiatalokra vonatkozóan, az 1967. évi állapot alapján.

KISZ-korú olvasók száma:	554		
Kor szerint:		Foglalkozás szerint:	
14—18 év közöttiek száma	382	Munkás és iparitanuló	402
18—27 év között	172	Dolgozó paraszt	—
Összesen:	554	Értelmiség	8
Munkahely szerint:		Egyéb	40
Bejáró	386	Diák	104
Helyben dolgozó	168	Összesen:	554
Összesen:	554		

A KISZ-korosztályú olvasók összes számával meg lehetünk elégedve, a 18—27 év közöttiek száma azonban nagyon kevés. Foglalkozás szerint legnagyobb részük munkás és iparitanuló kategóriájához tartozik. Rajtuk kívül még a diákok alkotnak jelentősebb csoportot. A fiatal olvasók nagy része bejáró, ez azt mutatja, hogy a könyvtár eredményesen állja a versenyt az üzemi, iskolai könyvtárakkal is.

Van azonban a felnőttek között egy olyan korosztály, melyre nem vonzást, éppen ellenkező hatást váltott ki az új könyvtárhelyiség. Ezek azok az idősebb emberek, akik az általános iskolát sem végezték el és semilyen továbbképzésben sem vesznek részt. Ezeknek az embereknek nem felelt meg a szabadpólc sem, hiszen teljesen a könyvtárosra bízta magukat, maguk kép-

22

A két olvasóterem miatt 4 méter szélesítést kapott az épület.

telenek kiválasztani a nekik megfelelő könyvet, mert járatlanok az irodalomban. Mivel az új könyvtárban szabadpolcos rendszer van, s nagy forgalom esetében nem tud velük a könyvtáros foglalkozni, na meg aztán furcsán is érzik magukat kalapban és kabátban, ahol mindenki a fogásra akasztotta a kabátját és kalapját (ez egyébként ki is van írva). Ezek az idős emberek már nehezen nevelhetők s mivel nehezen szokják meg az újat, lassan-lassan kimaradnak a könyvtárból. Lemondanunk róluk azonban nem szabad, mert ha a könyvtár nem biztosít számukra megfelelő kultúrált szórakozást, azaz lehetőséget a jó könyvek olvasására, akkor végképpen valamely korcsma mélyén élük le életüknek hátralevő éveit.

Az új könyvtár nemcsak a helybeli lakosságra, hanem a környékbeli községekre is vonzást gyakorolt. Az 1967. esztendőben több mint 120 olvasó a szomszéd községekből járt hozzánk könyvért. Egyedül Pilisszentiván községéből 87 olvasó iratkozott be a könyvtárunkba.

A kölcsönzött kötetek számának alakulása

Nézzük meg a két év kölcsönzésének adatait:

	1965.	%	1967.	%
Ismeretterjesztő	7 090	14,6	8 988	17,5
Társadalomtudomány	1 052	2,2	2 341	4,5
Szépirodalom	21 909	45,5	21 984	42,9
Ifjúsági	19 291	39,9	20 272	39,6
Összes állomány	48 290		51 244	

Az összes kölcsönzések száma az előző évekhez hasonlóan fokozatosan emelkedett. A fejlődés inkább a kölcsönzések műfaji megoszlásában van. Nagy mértékben növekedett az ismeretterjesztő művek forgalma, ezen belül is feltűnő a társadalomtudományi művek iránti nagyobb érdeklődés. Ebben mutatkozik meg legjobban az új könyvtár nevelőereje, az állomány növekedése és jobb elrendezése, a differenciáltabb feltárás. A társadalomtudományi művek forgalmának növekedéséhez ebben az évben a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évforduló hatása is hozzájárult. A kölcsönzések száma bizonyára néhány ezerrel magasabb lenne, ha az olvasóteremben használt könyveket is beleszámítanánk.

Evenként általában négy rendezvényt tartunk, az előadásokon kb. 50—60 érdeklődő jelenik meg. A könyvheti rendezvényünket általában a művelődési házban tartjuk, mert ott több néző kaphat helyet. Az előterünkben két beépített vitrinben rendszeresen tartunk könyvkiállításokat.

Összefoglalás

Az új könyvtárnak hatása egyre növekszik a község kulturális életére. Vonzást gyakorol mindazokra, akik nagyobb műveltségre törekcszenek és hívei a kulturáltabb szórakozásnak. Szükségünk lenne azonban egy külön kis te-

Baloldalon a gyermekolvasóterem, jobboldalon a felnőtt olvasóterem látható.

remre, ahol a fiatalok beszélgethetnének egymással, sőt ha akarnának: még kávét is főzhetnének maguknak. Azt is el tudnám képzelni, hogy egy-két társasjáték is legyen ebben a klubszobában. Itt helyeznénk el az újságokat és a hírlapokat, s így egy kalap alatt a hírlapolvasás kérdése is rendeződne a községben.

Tervünk nagyon sok van, de a kivitelezéshez mi ketten a feleségemmel kevesek vagyunk. Elolvastam Sallai István: A szovjet falusi könyvtárak c. cikkét akkor is, amikor megjelent (1964. dec.) és most is. Ebből a cikkből megtudtam, hogy ha a mi könyvtárunk a Szovjetunióban lenne, akkor hét függetlenített könyvtárossal működne. De nálunk 10 000 lakosra és közel 1700 olvasóra csak 1 függetlenített könyvtáros és 1 négyórás kiegészítő könyvtáros jut, s ez megmutatkozik az eredményen is.

A reményt azért nem adjuk fel, mert elhangzott az ígéret a községi tanács és a járási tanács pénzügyi osztálya részéről, hogy március-április hónapban rendezni fogják könyvtárunk személyi problémáit. A tárgyi feltételek már megvannak, csak a személyi feltételeket kell megoldani, hogy az új könyvtáráépület által adott lehetőségeket minél jobban kiaknázhassuk.

Fogarasy Mihály

Könyvtárunk állománya 1968. december 31-én 13331 kötet. Az Ásványbánya tulajdonában, de a könyvtár kezelésében levő 700 könyvvel együtt már több mint 14 ezer kötet a könyvtár állománya.

A 13331 kötet saját állomány az alábbiak szerint oszlik meg:

Marx, Engels, Lenin művei:	1255
Társadalmi és politikai művek:	719
Nyelvtudomány:	119
Természettudomány:	171
Orvostudomány:	60
Technika:	293
Mezőgazdasági könyvek:	137
Művészeti könyv:	493
Irodalomtudomány:	354
Földrajz, utleírás:	366
Általános művek:	143
Szépirodalom:	6761
Gyermek és ifjúsági irodalom:	3765
Összesen:	<u>13506</u>

A könyvtár nyitvatartási ideje: naponta 8-13-ig és délután 15-20 óráig.

Kölesöznési idő:	kedden de.	-	du.	15-20-ig
	szerdán de.	9-12-ig	du.	15-20-ig
	pénteken de.	9-12-ig	du.	15-20-ig
	szombaton de.	-	du.	15-20-ig

Jelenlegi létszám: könyvtárvezető Fogarasy Mihályné

Négyórás könyvtáros:
Ötórás könyvtáros:

Fogarasy Mihály
Richtár Zsuzsa (csak 1968. VI. 1-től)

A felvételen a könyvtár szépirodalmi művekkel megrakott polcai láthatók . Ettől jobbra van a felnőttek olvasóterme és külön a gyermekek olvasóterme.

Kellemes környezetben tölthetik el itt idejüket mindazok, akik művelődni vagy éppen szórakozni akarnak.

Az év folyamán 46 ezer forintért vásárolt a könyvtár könyvet. Ebből 16 ezer forint a költségvetési összeg, 8 ezer forint a KÖFA és 5 ezer forint a TSz támogatása. A többit póthitelként kapták.

Az 1970-re 1900 olvasót, 16000 kötetes könyvállományt és 60.000 ezres kölcsönzési forgalmat tervez. Erre az időre azonban a két fiókkönyvtárnak is meg kell erősödnie.

Az új épület már 3 éves. Hogy megmaradjon szépnek, s eltűnjenek rongálódásai, 1969-ben belső renoválást és új festést, valamint 2 méter magasságban a falak ismét olajlábazatot kapnak.

Könyvtár-könyvesboltokat a falvakba!

A könyvtárosi és könyvterjesztő tevékenység összekapcsolásának kérdése rokon a könyvtárak és kulturházak együttműködésének ma már megoldott problémájával. Valamikor a két intézmény külön-külön akarta megoldani a falu művelődési feladatait, ma viszont — s ez már egészen természetes — összefogva, közös munkaterv alapján dolgoznak.

Jöllehet manapság a községi könyvtárosok egy része könyv-

terjesztő is, ez inkább a könyvesboltok dolgozóinak, az ő helyzetfelismerésüknek, szervezőképességüknek köszönhető, mint a könyvtáros és könyvterjesztő központi szervek összefogásának. Pedig a két tevékenység összekapcsolásán mindkét fél csak nyerhet. Ezt bizonyítják az én 15 év alatt szerzett tapasztalataim is. (Ennyi ideje vagyok Pilisvörösváron könyvtáros és bizománnyos.)

A bizománnyosi könyvanyag érkezése általában megelőzi a könyvtári rendelő-jegyzéket. Így lehetővé válik, hogy a könyvtáros a már látott, tanulmányozott könyvek alapján, s ne az olykor félrevezető ismertető alapján rendeljen.

A pilisvörösvári könyvtár szabadpolcos. Külön, szintén szabad polcon — „Eladó könyvek” felirattal — helyeztük el a bizománnyosi könyveket. Elkerülhetetlen tehát, hogy a kölcsönzők megnézzék a megvásárolható könyveket is. S fordítva: a vásárlási szándékkal érkező is körülnéz a könyvtárban, s ha pénzből nem telik valamennyi érdekesnek talált könyvre, néhányat — jobb híján — kölcsön vesz.

Községünk tízezer lakosa közül ezeröttszáz tagja a könyvtárnak. Az évi kölcsönzések száma 50 ezer. Ugyanakkor a könyvtárban évente 120 ezer forint értékű könyvet is eladok. Egy-egy sorozatra átlagosan 80 előfizetóm van. És mindehhez tudni kell, hogy a lakosság fele Budapesten dolgozik, s mint ilyen, olvas az üzemi könyvtárban, vásárol az üzemi bizománnyosnál, illetve a városi könyvesboltokban is.

A könyvtárosi és bizománnyosi munka összekapcsolásának ellenzői gyakran mondják, hogy a könyvtáros anyagi haszonnal járó eladás miatt elhanyagolhatja a könyvtári munkát vagy a beszerzési keretnek — a Könyvtárellátó által le nem kötött részét a megmaradt bizománnyosi könyveinek a könyvtár számára való megvásárlására költi. Ezek a hátrányok nem adódnak törvénytörésen a két tevékenység összekapcsolásából. Hanyag és becstelen egyébként lehet a nem könyvterjesztő könyvtáros is...

Ezeknél a nem törvénytörő hátrányoknál sokkal nagyobbak a törvénytörő előnyök. Például az, hogy faluhelyen feltétlenül a könyvtáros — aki többnyire pedagógus is — ért leginkább a könyvhöz, ismeri legjobban a lakosság műveltségi színvonalát, igényeit. Minden községben ma még nem nyithatunk könyvesboltot, de ideiglenes megoldásként kinnálkozik a könyvtár-könyvesboltok létesítése. Ez jelentősen fellendítené a falusi könyvterjesztést. (Csak zárójelben: az is, ha szobaberendezésekhez — az egyszerűbbekhez is — több könyvespolcot, sőt egyáltalán könyvespolcot is tervezne és gyártana a bútortipar.)

Fogarassy Mihály
könyvtáros-bizománnyos
Pilisvörösvár

A könyvtárban 1953 óta folyik könyveladás. A könyvkölcsönzés és könyveladás funkciója nem zavarja egymást a könyvtárban. Szépen megfér egymás mellett és

együtt végzi népnevelői feladatát.

Az eladó könyvek polca a pilisvörösvári községi könyvtárban

